ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޢަދުލިއްޔާ

ފާހަރުކަޓީ ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން

8 ޖުލައި 2025

ބައްދަލުވުން ބާއްވާނެ ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ (ކޮމިޓީރޫމް ނަންބަރު 5)

ފެށޭނެ ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު؛ މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން. މިއަދު މި ބައްދަލުވުމުގައި އެޖެންޑާކުރެވިފައި މިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް 15 އަހަރު ފުރުނުއިރު އެ ޤާނޫނަށް ގެނެވިފައިވާ އިޞްލާޙުތަކާއި، އެ ނިޒާމު ހިންގުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި ގޮންޖެހުންތަކުގެ މައްޗަށް 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ދެނެގަތުމަށް ބަލައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރު ގުޅިގެން އަލްއުސްތާޛާ އާއިޝަތު ޝާހިމާ މި ކޮމިޓީއާ ބައްދަލުކުރުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާތީ، އެ ބޭފުޅާ ބައްދަލުކުރައްވަން ބާއްވާ ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމެއް ބައްދަލުވުމަކީ. މިއަދު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން އިންނެވީ ބިލެތްފަހި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އަސްލަމް، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަފީޤް، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަހީދު، އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙްމާން، ކާޑެއްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު، ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް. އާދެ! ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަހީދު.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު މި ބައްދަލުވުމުގެ ވަގުތު ކުޑަކޮށް 45 މިނެޓަށް ދިގުނުވާ ގޮތަކަށް ވަގުތު ހަމަޖެއްސުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަހީދު ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަހީދު ހުށަހަޅުއްވާ ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ތާއީދުކުރައްވާފައި މިވަނީ ބައްދަލުވުމުގެ ވަގުތު 45 މިނެޓަށް. އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހައިލާނަން.

(ވޯޓަށްއެހުން) ކޮމިޓީގެ އިއްތިފާގުން މި ފާސްވީ ބައްދަލުވުމުގެ ވަގުތު ކަނޑައެޅުނީ 45 މިނެޓަށް.

ވޯޓުދެއްވި ބިލެހްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު އަސްލަމް، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަފީޤު، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ވަހީދު، އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަހްމާން، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުހައްމަދު ނިޝާދު، ކޮޅުމަޑުލު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ. އެހެންވީމާ، އިއްތިފާގުން މި ފާސްވީ މިއަދުގެ ކޮމިޓީ ގެންދަނީ 45 މިނެޓަކަށް. މަރުޙަބާ އަލްއުސްތާޛާ އާއިޝަތު ޝަހީމާ ޝަކޫރަށް. އާދެ! މިއަދުގެ މި ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އަށް 15 އަހަރު ފުރުނުއިރު އެ ގާނޫނަށް ގެނެވިފައިވާ އިސްލާޙުތަކާއި، އެ ނިޒާމު ހިންގުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި ގޮންޖެހުންތަކުގެ މައްޗަށް 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް ބޭއްވި ހުށަހަޅާފައިވާ ސުވާލުތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވުމަށް ބަޔަކު އަލްއުސްތާޛާ އާއިޝަތު ޝަހީމާ ޝަކޫރު އެދިވަޑައިގެންފައިވާތީ ކޮމިޓީއާ ބައްދަލުކުރައްވަން. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ދީ ފުރުޞަތުދެމެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް އަލްއުސްތާޛާ އާއިޝަތު ޝަހީމާ ޝަކޫރު.

<u>އާއިޝަތު ޝަހީމާ ޝަކޫރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް. އަޅުގަނޑު އަސްލު ހިތަށްއެރި ތިން ބާބުން މި ދިރާސާއިން ދައްކާލަން އާދޭސް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުރަމުންގެންދާ ދިރާސާއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރީ ގާނޫނީ އުނިގަނޑު ދިރާސާކުރުން. 2008ގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 16 އަހަރުގެ ރިވިއުއެއް އަޅުގަނޑުމެން ހަދަނީ. ހަދާއިރުގައި މި ހަދަނީ ގާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގެ ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގެ ދިރާސާ. އޭގެ ގާތްގަނޑަކަށް 16 ވަރަކަށް ޗެޕްޓަރު ހިމެނޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާއަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާއަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ދިރާސާއެއް ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ބައެއް ޔުނިވަރސިޓީތަކާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގެ ބަޔަކު ދިރާސާއެއް ހަދާ ދިރާސާކުރީ. އޭގެ އޮސްޓްރޭލިއާގެ ޔުނިވަރސިޓީ އޮފް މެލްބަންއާއި، ސިންގަޕޫރު މެނޭޖްމަންޓް ޔުނިވަރސިޓީއާއި، އިންޓަރނޭޝަނަލް އައިޑިއާ އެއީ ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ބިލްޑިންގް ޕްރޮގްރާމް ހިންގާ ޖަމްޢިއްޔާއެއް. އެ މީހުންނާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދިރާސާކުރެއްވީ. އަދި މި ދިރާސާގައި 16 ޗެޕްޓަރަށް ބައިކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ޗެޕްޓަރެއްގެ ގޮތުގައި، ދިރާސާ ވަކި ޗެޕްޓަރަކަށް ދިރާސާކުރަނީ. އަޅުގަނޑުގެ ޗެޕްޓަރުގައި އަސްލުގައި ލޯކަލް ގަވަރމަންޓާ. އެހެންވީމާ، މި ބާބު މިހާރު މި އޮތީ ދިރާސާކޮށް ނިމިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރި ތިން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާ އެކުގައި

ނިންމާއިރުގައި ހުރަހަށްފެންނަކަމެއް މި އަންނަނީ ދުންފަތުގެ މުޅި ޗިޕު އެކުގައި ކަމަށް ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި ކުދިންތަކާއި މިހާރު ކުދިއަށް ނިޔަލަށް ފަހިކޮށްދޭށެވެ ހުރި އެކުލެވޭވަރުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިއްސާކުރަން ބޭނުންވަނީ ރިވިއުގެ ސަބަބުތަކާއި މިސާލަކަށް ކަރަނޓު އަދި ޕްރޮސެސްތަކާއި އޮތް މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ޕޮއިންޓަށް ތަރުތީބުން ސިފަކުރެވޭ ރިޕޯޓުތަކެއް އެ ބޭރުގެ އިންސާނިއްޔަތު ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލައިލެވުނު. އަދި މި ބޮޑުކޮށް މިސާލަކަށް ބޯޓުގެ ކަރަޓަކުންނެވެ. ބޭނުން ކުރުމަށް ދިރާސާކޮށްފައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާއަކީ. ދެން މިއީ އިތުރު ދިރާސާކޮށްލުމުން. އަޅުގަނޑުމެން މިގައި ހުށަހެޅުމާއި އިތުރު ފާހަގަ ފެންނަ އެއްގޮތް ދަންނަވާލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ތަޖުރިބާ، މިއީން ކޮމިޓީ ގެނެސްދިނީ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ވިއްސަކަށް، ފަންސާސްވަރަކަށް ބަލާފައި. އެހެންވީމާ، ގޮތުގައި ގޮތުން ސަރުކާރު 21 ބަލާފައި. އެހެންވީމާ، ދެން މި ދެން ހަމަ ރަނގަޅު ރިޕޯޓްތަކުން ޢައްމުކޮށް އިސްކޮށް ދިރާސާ ދެން ގެ ދެ ބޯޓް. ދެން މިހާރުގެ ގޮތުން ފްރޭމްވޯކް ހައިލެވެލްޓާސްކްފޯހުގައި ސިޓީ ކައުންސިލުތަކާއި، އަތޮޅު ކައުންސިލުތަކާއި، ރަށު ކައުންސިލުތަކާއި، އެލް.ޖީ.އޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ކަންތައްތަކާއި ދަންނަވައިލަނީ އެލް.ޖީ.އޭއާއި ދެން ހަމަ އެއާއެކުގައި މިނިސްޓްރީ، މިހާރުގެ މިނިސްޓްރީއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ އޮނިގަނޑުތަކާއި، ފައިނޭންސްގެ މިނިވަންކަމާއި، ފައިސާ ހަރަދުކުރުމާއި، ދެން ކައުންސިލުތަކަށް ދިނުމުގެ ދައުލަތުގެ ހުރި މުދާ ދޫކުރާ ޝަރުޠުތަކާ ރިސޯސަސް ލިބިގަތުމުގެ ހާލަތުތަކާއި، ކައުންސިލުތަކުގެ ވިޔަފާރި ހިންގުމުގެ ހާލަތުތަކާއި، ދެން 33% އަންހެނުންނަށް ރިޒަރވްކުރުމަށް އޮތް ނަމޫނާ ހުރިގޮތްތަކާއި، ޓްރެއިނިންގ ޕޮލިސީ ދެން މުވައްޒަފުންނާއި، އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާގޮތާއި، ދެން ސަރުކާރުން މިހާރު ހުރަހަކަށް ހުރި ޕްރޮޕޯސަލްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ބެލީ. ބަލާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ހުރި ކޮންމެކަމެއް ހުރިތޯ. ދެން ކުރިމަގައި ވެސް ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ހާލެއްގައި ބަލާ ހަމަ ގަވަރނަންސް ނޫނީ ހިންގުމުގެ އޮނިގަނޑު އުސޫލުތައް ނިޒާމުގެ ދިރާސާއަކަށްވާތީ ޓެކްނިކަލް ގަވަރނަންސް އަޅުގަނޑުމެން މިގައި ބެލީ. ދެން އިތުރު ދިރާސާތަކުން ދިރާސާކުރަމުން.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމަކީ އަސާސީގައި މިހާރު ކައުންސިލުތަކާ ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަން ކައުންސިލުތަކުގެ ނޫނީ. ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަނުގެ މި ފުރިހަމަ ކައުންސިލުން ސަރުކާރުގެ ގަވާއިދު އިސްލާހު ނަމާ އިނގޭތޯ.
އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު އެއްޗަކީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަޒަރުގައި ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަނުގެ ކައުންސިލުތަކާ ވަރަށް ބޮޑު އިސްލާހެއް. ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް އަންނަ ބާރެއް. ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަނުގެ ރާސްޓަރަކު ތުހުމަތުގައި ގެންނަންވީތޯ ހަމައެކަނި ކައުންސިލުތަކުގެ ވިސްނުމުގެ ދެމި ފުރިހަމަ ބަދަލުތަކެއް ކައުންސިލުތަކަކީ ވަކި ބަދަލެއް ސަރުކާރުން ގެނެސް ޕްރޮގްރާމްތަކުން ތަރުތީބުކޮށްލަން އެހެން އެއްބަސްވުމާއި އެއް

މުއައްސަސާއެއް. އެހެންވީމާ، އަދުލުއިންސާފުގެ ފުރިހަމަ ހިދުމަތަކަށް ނުނިމިއްޔާ ކަންބޮޑުވާ ޗެލެންޖަކަށް މި ފެންނަނީ ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީއެއް ނޫން. ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީ ނުވާ ސަބަބުތަކެއް އޭގެ ތެރޭގައި އެބަ ހުރި. އެއް ކަމަކީ އަދުލުއިންސާފު ގަބޫލުކުރުމީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގައި މި އޮންނަ ޗާޓަރު ގަވަރނަންސްގެ ބާބީ އަދުލުއިންސާފު ދޭން އިއްތިފާގުން ޤާނޫނުއަސާސީ އެދުރުވައިހު މަޖިލީހުގެ ވެސް އިން މިހާރު ގަވަރނަންސްގެ ބާބީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ބާބެއް ނެތް. އެއީ ބާބު އަސާސީ. ވަރަށް ކުޑަވާން، އެ ބާބުގެ ވެސް ވަރަށްބޮޑަކަށް ވެސް ނުހިނގާނެ. ގަވަރނަންސަކަށް ދިރާސާތަކުގައި އެއީ ބާބެއް އެ ބާބަށް. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑު އެއްބަސް މި އަދި ފަހުން އަދި ގަވަރނަންސްގެ ބާބުގައި. މަޖިލީހުން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގާނޫނުގައި ވެސް އެބަ އޮތް 15 ވަރަކަށް އިޞްލާހު ގެނައި ވަހަކަ. އެކަމަކު އޭގެ ސަރަޙައްދުތަކެއް އެބަ ހުރި. އެ ސަރަޙައްދުތަކާ މި ދިރާސާކޮށްފިން ކަންތައްތައް ހިނގީމަ. އަދުލުއިންސާފު ހަނދާން އެބަ ހުރި މި ބާބު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ ދުވަސް ވެސް އޮތީ ވިސްނާލީ ދިމާނުވާ ވެސް އެއް ޤާނޫނީ ގޮތުން ދިރާސާކުރަން ނިސްބަތްވާ ބަޔަކު ފަރާތްތަކުން ގާނޫނީ ގޮތުން ވެސް ބަދަލުގެނެސް ދޭއިރު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ދެއްކޭ ގޮތް. ސޮ ވައްތަރު ދެން. އެކަމަކު އަސާސީ ގާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ބަދަލުކުރުމަށް ކަމުގެ ބާރު ކަޝަވޯލްޑް ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީގެ، ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީއެއް ނޫނީ އަދުލުއިންސާފުގެ ނިޒާމުގައި. އެއީ އަދުލުއިންސާފުގެ ދިފާޢުކުރުމުގައި މިގޮތުން ބޮޑު ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ސިޔާސީ ފުރިހަމަކަން ގާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ބެލުން ދިރާސާކޮށް ފުރިހަމަ ކަމާއި އެ ދެކޮޅަށް ކަރުދާސް ނިޒާމަކީ ދިރާސާކުރަމުންދާ އެދުމަކީ އިޚްތިޔާރު 16، 17 ވަނަ މާއްދާތަކުގައި އަސާސީ ޤާނޫނީ ނިޒާމަށް ފެންނަނީ. ފުރިހަމަ ބަދަލުގެނައުމަށް ނިޒާމު ފެންނާނެ. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު ފެންނަނީ އެއީ އެއްބަސްވުމާއި އަދިވެސް ބަދަލުތަކެއް ޖެހިލުމެއް ނުލިބޭ ކަމެއް އަދުލުއިންސާފު ފެންނަނީ. މިހާރު ހަމަ ޤާނޫނީ ކަމުގައި ބެލެނިވެރި، މި ދިރާސާކުރި ހަމައެކަނި ބަޔަކާއި ކަމެއް ނޫން އިންސާފު. މުޖުތަމަޢުގެ ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީ އަސާސީ ގާނޫނީ ބެލެނިވެރިން ނޫން މަޖިލީހުގައި ދިރާސާ. އަސާސީ ނޫން ވެސް މަޖިލީހުގެ އެ ދެން. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް މަޖިލީހުގެ ކަމުގައި ހަމަ ގާނޫނުތަކާ ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީ. އެއީ ސަބަބު ބަދަލު ހަމަ މި ޤާނޫނީ ސިޔާސީ ފުރިހަމަކަން އެކަހަލަ ގާނޫނީ ފަރާތްތަކުން ދިރާސާ. ދެކޮޅަށް ވެސް ދެކެވިފައިވާ ގޮތުގައި ދިރާސާކުރުމުގެ ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީ މަޖިލީހުގައި ހަމަ ގާނޫނީ ހުރި. ރެގިއުލޭޓަރީ ބޮޑީ މިގޮތަށް ދެކޮޅު ބަލައިގަތުމަށް ގާނޫނީ ބަދަލުގެނައުމަށް މިއީ. ބަދަލުގެނައުމަށް ދިރާސާކުރުމާއި މިއީ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނީ ފިޔަވަޅެއް އެޅުން ދެކެވޭ ގޮތުގައި ބަދަލުތަކުގެ އަދުލުއިންސާފު ރިޢާޔަތްކުރަން. އެއީ މުހިއްމު އެއީ ފިކުރު ދިރާސާކުރުމުގައި ގާނޫނީ ގޮތުން ތަފާތު ދިރާސާކުރުމުގައި އެއްބަސް ދިމާ ނިޔާކަތުން އަދުލުއިންސާފުގެ ޢާއިލީ ދިރާސާކުރަނީ. ދިން ހަމަ އަދާލު މިހާރު މި އެއީ ދެކޮޅު އަސާސީ މާ އަދުލު އަސާސީ. މާ އަދުލު ދިރާސާކުރުމުގައި ބަދަލު ހަމަ ހިނގާ. އަދުލުއިންސާފު ހިނގާ މި ބޮޑުވުން ވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ

ހުރި ކަންތައްތަކެއް މިއީ. އަގުބޮޑުވެފައި ބޮޑުވީމަ މިސާލަކަށް އެންމެ ކުޑަކުޑަ ރަށްރަށުގައި ވެސް 5 ކައުންސިލަރުން ތިބެންޖެހުން. އެއީ އަސްލު އެ ކަން ކުރަންޖެހޭ ގޮތްތޯ؟ އެހެންވެ ހަމަ މިހެން ދަންނަވާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ހަރަދު ކުޑަކޮށްލުމުގައި މިހެން މަދުކުރުމަކުންނެއް އަދި ރެޖިސްޓްރޭޝަނަކުން ނުދެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއީ ނިންމައިލަމުން އަޅުގަނޑުގެ ބައެއް ޚިޔާލުތައް ހުށަހަޅައިލާނަން. ކިރިސްޓޯ ރެޖިސްޓްރޭޝަން އޮތޯރިޓީ ބާއްވާފައި ހަމައެކަނި ކުޑަކުރުވިޔަސް. ކިރިސްޓޯ މުޖުތަމަޢުގެ ރެޖިސްޓްރޭޝަން ގެންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މާ އަގުބޮޑުވެފައި މާ އެއްކަލަ ބިލިޔަނާ މި ދަންނަވަނީ މާ ބޮޑު ހަމަ ޚަރަދުތަކެއް. ހަމައެހެން އެކަށީގެން ނޫނީ ކުރިކުރި ރައްޔިތުންނަށް ދީފައިވާ ވަރަށްވުރެން މާބޮޑު. ދޭން ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 4 ވަނަ މާއްދާ، 3 ވަނަ މާއްދާ، 4 ވަނަ މާއްދާ ކަންކަމާއި، ސާފުކޮށް އޮންނާނެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދައުލަތަކީ. އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ސިޔާސަތުތައް އަންނާނީ ސަރުކާރުން ކޮންމެ ސަރުކާރެއް އައި ކަމަށް ވިޔަސްވެސް. އެހެންވެ ލޯކަލް ކައުންސިލުތައް އިންތިޚާބުކުރާ ގޮތަށް ނޫނިއްޔާ ކަނޑައެޅުން ބަދަލުކޮށްފައި، އަތޮޅުތަކުން ބަދަލުކޮށްފައި އިންތިޚާބުކުރާ މިހާރު ހަމަޖެއްސި ހަމަ މިނިވަންކަމާ އެކުގައި ރައްޔިތުން ބޭނުން މިހާރު ރައްޔިތުންގެ ކަންތައްތައް ހިންގަން. އެހެންވެ އެކަމުގެ ސަބަބުންނެއް ޤާނޫނީ ދައުލަތުގެ ސިފަ ބަދަލުވެގެން ނުދާނެ. ބަދަލުވެ ނުވެސް ކުރާ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް މިސާލަކަށް ކައުންސިލުތަކަށް އެބަ ހުރި ރަށް ކައުންސިލުތަކާއި، އަތޮޅު ކައުންސިލުތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް އެކު ނަގާވެސް، ދީނަ މަސައްކަތްކޮށް ހަމަ މި ހުރިހާ ޚިދުމަތްތައް ސެންޓްރަލް ގަވަރމަންޓުން ކައުންސިލުތަކަށް މި އެއްކޮށް. އެހެންވެ މި ހުރިހާ ޚިދުމަތެއްގައި ސަރުކާރުގެ ފުރިހަމަ ކައުންސިލުތަކާ ނުޖެހޭ. ކަނޑައަޅާފައި ކައުންސިލުތަކުގެ ޚިދުމަތް ނުދޭ. ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް ކައުންސިލުތަކަށް ހަމަޖެއްސުމުގެ ބައި ނަގައިގެން ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކެއްގައި ކައުންސިލުތަކާ ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ކައުންސިލުތަކުގެ ފަރާތުން. އެހެންވީމާ، އަސްލު ބަޖެޓު ކޮންމެ ސަރުކާރެއްގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ބައެއް ކައުންސިލުތަކާއި، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ކައުންސިލުތަކުން ހިންގުން؛ އެހެންނޫނީ ސިޔާސަތު ކައުންސިލްތަކުގެ ފުރިހަމަ ދިނުމަށް މިފަދަ އަށާރަ މުވައްޒަފުންނާ ވެސް ތަފާތު ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އެހެން ގޮތް. ޚިދުމަތް ތަފާތުވާ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ހުންނަން ވާނީ އެއްގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑު ވަނަވަރުއްކަމުން ނޫ ފަރާތަކުން އެ ވާހަކަ ދައްކައިލާނީ. މިސާލަކަށް މި މޫނު ދައުލަތުގެ ދާއިރާތަކުގައި، ދުނި މި ގަނޑުވަރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަހަމަކަމުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނިކުމެލައިދޭ، މިސާލު އަޅުގަނޑުގެ 8 ވަނަ ބަޖެޓުހެއް ބަޖެޓުއުދުގެ ދެމާލަ ނިސްބަތް އޮތީ. 7 ވަނަ ބަޖެޓު

ދިރާސާކޮށް ނިމުނުއިރު ފެނުނު އެންމެ ބޮޑު މައިގަނޑު މައްސަލައަކީ ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގެ މައިގަނޑު އުސޫލުތައް ބަދަލު ނުކުރެވޭ ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިފައި ނެތީ. ބަދަލުނުކުރެވޭ ޤައުމީ ތަރައްޤީގެ ސިޔާސަތުތައް، ނޫނީ ޕްލޭނުތައް ކަނޑައެޅިފައެއް ނެތީ. ފެންނަމުންދާ ކަންތައްތަކުން މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ހާމަކުރަމުން ގެންދާނަން ވަރަށް އަވަހަށް. އެހެންވީމާ، ވާގޮތަކީ އެ ނުކުތް ކަމަކީ ވަންޏާ ކޮންމެ ތަރަހަކަށް ވެސް ޒިޔާރަތް ދާއިރާގެ ނުވަތަ ނިންމުންތައް ހިންގުމުގައި ވަކި އެޖެންޑާއެއް ނެތިފަ ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވެސް ކަންތައް ކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހިތާ އެހެންވީމަ، ކުރީގެ މި ދެންނެވިހެން އިންތިޚާބުކުރުމުގައި މިހާރު މި ބިނާކުރަމުން އިންތިޚާބުގެ ޕްލޭން ކަމަށް ވިޔަސް، ޤައުމު ނޫނީ ދައުލަތް ހިންގަން ވާނީ ވަކި އުސޫލުތަކަކަށް، ވަކި ގޮތަކަށް. އެހެންނޫނީ އެއް ފަސް އަހަރު މީހުން ހިންގާފައި، އަނެއް ފަސް އަހަރު މިގޮތަކަށް ހިންގާފައި، ދެން އޭގެ ފަސް އަހަރު މީހުން ހިންގާފައި، ދެން އޭގެ ފަހު ފަސް އަހަރު މީހުން ދިޔައިމަގާއި ކުރިއަށް ނުދެވޭ އަސްލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަޒަރުގައި ފެނުނު އެއްޗެއްގައި. ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ހަމަ ސަޕޯޓް ވަރަށް ބޮޑު ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ވެސް ނުކުރެވޭ. ދެން އަދި ހަމަ އެހެނެއް މިހާރު މިދިރާސާކުރި އެކުވެރިކަމުގައި އެބަ އެބަ. އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ގޮތުން ...

ސިޔާސީ ވިސްނުމުގެ އެކުލަވައިލުމުގައި ... އެލެކްޝަން ... 33% ... 3 ...

ގޮތުން ވިސްނައިދީ ކަމަށް ވަންޏާ އަންހެނުންނަށް އަޅުގަނޑަކީ ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށްދޭ ކަމެއް. އެކަމަކު 33% ކޯޓާ އަންހެނުން ލިބޭ އަންހެނުން ތިބިޔަސް އިތުރުވޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ އަންހެނުންނަށް ދައުރުގައި ބޭނުންވާ ހުރި މައްސަލަތަކަށް ހައްލެއް ލިބޭ ހަމަ ވަކި. ކަމެއް ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ފަސޭ. ތަންތަނުގައި މި އެޖެންޑާ ވާހަކަތައް ބާރުގަދަވާނެ ގޮތަކަށް ނުވި ނަމަ އާދެ ސިފައިގެ އަންހެނުން ޕޮލިސީތަކުގެ ރައީސްގެ ކަމަށް ދަންނަވަން. މިހާރު މި ވަރަށް ގާތް އެއްވެސް ކޮންމެ ނުޖެހޭ ތިބޭ އެއްވެސް ދަށުން ވާހަކަތައް ފަހަރުގައި ތަންތަނަށް ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ކުރިމަތިލާން އެބަ އެކުލަވާލެވޭ ކަމެއް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ތަފާތު. އަޅުގަނޑުމެން އެއް އެކުލަވާލެވުނު ކޮމިޓީ މި އަންހެނުންނާއި ވަކިވާ ކަމަކީ ހިޔާލުގައި ކަމަށް ވަނީ ސިޔާސީ ކުރުން ވަރަށް ކުރިއެރުން. މި ކަންކަމަށް ބެލުމުގައި ކޮމިޓީގެ ޕްރޮޕޯސަލް ހުށަހެޅުން. މި ކޮންމެއެއް ބަލައިދޭ ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަކިޔާ ބަދަލު ކަމެއް ނުފެނޭ އިނގޭތޯ. އާދެ!

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު އެބަޖެހޭ 11:30 ގައި އެހެން ކޮމިޓީއަކަށް ގޮސްވަން. އެހެންވީމާ، ނައިބު މުގައްރިރަށް އަޅުގަނޑު، ހަސަން ޒަރީރު ހަވާލުކޮށްލާނަން މި ވަގުތު އިނގޭތޯ.

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު؛ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު}

<u>ޢާއިޝަތު ޝާހިދާ ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިގައި ހަމަ ވަރަށް ރީތި މިސާލެއް، މިސާލަކަށް ވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގައި ނޫނީ ކެންޑިޑޭޓުން ފޮނުވުމުގައި ނޫނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އިނދެ އަންހެނުން މެންބަރުން އިނދެގެ ތަކެތި ވެސް ނުފެނުނު. އެހެންވީމާ، ރަށްރަށުގައި މި 33% ގެ ނިސްބަތް ކައުންސިލްތަކުގައި ނަގާލެވި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ކުރަން ފެނިފައިވާ. ދެން ކައުންސިލްތަކުގެ ލެޔުންތެރިން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ލިޔުންތެރިން، ލާޒިމު ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ ޤާނޫނުތަކާ ގުޅޭ ކަންތައް ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެސްދިނުމަށް. ދެއްވުމުގެ ލިބިދާ ބަލަހައްޓާނެ ކަންތައް ބަލަހައްޓާނެ ޤާނޫނީ ގޮތުން. އެކަމަކު ރިޔާސް ކައުންސިލުގެ ދަށުގައި ކަނޑައެޅުން ފާހަގަކުރާ ނުވަތަ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ނުވާ ބައެއް ޤާނޫނީ ލިޔުންތަކުގެ، ކަމަށް ވަރަށް އެ މުޅިން ދަނޑިވަޅުގައި އެކަށީގެން ހުންނަ ނުކުރެ. ދެއްވުމުގެ ޒިންމާ ބަލަހައްޓާ ކަމަށް ވަރަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ނޫނީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުފެނޭ ގޮތް ކަމަށް ވަރަށް ޤާނޫނީ ގޮތުގެ

ޖެހޭނެ އެހެން ބަޔަކު ލަސްލައި ނަމަވެސް ކުރެވޭނެ އެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ރިޕޯޓުކުރަން ލިބޭނެ. އެއާއެކުގައި ގައިޑްލައިންސްތަކް އެކަށައަޅައިދިނުމުގެ މެކޭނިޒަމް އޮތުމުން ވެސް މިހާރު އެންމެ ރަނގަޅަށް މި ކަން ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް ކަމަށް ނުފެނުނު. ދެން ހައުސްގެ ރޫލް ހަމަޖެއްސުމުގައި ވިޔަސް މި ކުރާ ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ކޮށްދޭ ގޮތް، އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ޕާޓީ، އެހެންވެސް ރަނގަޅު ހިނގައިގެން ދާން ކަމަށް ވަނީ މި ދަންނަވާ ސަރަޙައްދު ފުރިހަމައެއް ނުވާތީ ހަމަ ކަމަށް އެކަނި ކަމަށް ވަނީ ހަމަ ސަރަޙައްދު ޖެހިފައި ހުރި ދަތުރުތަކާއި ގާތްގަނޑަކަށް ކަމަށް ނުފެނުނު. ހަމަ އެއާއެކު ފަދައިން ޓީމް ދަތުރުތަކާ ބަހައިލާ ކަމަށް ހުށަހަޅާ ބެލެވިދާނެ ގޮތަށް އެއީ ކޮންމެސް ގޮތެއް. މިއީ ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް ވަޒީފާ ދީފައިހުރި ގޮތުގެ ކަމަށް. ދެން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ ގޮތަށް ގެންދެވިފައި ހުރީ ސިފައިން. ގެންނަން ޖެހޭ ތަޢުލީމީ ގެންދެވިދާނެ ކަމަށް ވޭ. އެހެންކަމަށް ވަންޏާ ކާރުބޮޑުކަން ދެރަކަމުގެ ކަންކަމުގެ ބާރުވެރިކަން ބޭނުންކުރާ ތަރަށް ބެހޭގޮތުން، ބެލުމުގެ ބާރުތަކާ އެކަން ބާރުވެރިކަމުގެ އެބަ ހުރޭ. އެއީ ވެސް ބެލުމުގެ ކުރިން އިޙްތިރާމް ކުރާނެ ކަމެއް. 100 އިންސައްތަ ކަނޑައެޅޭ ހަމަޖެހިފައި ހުރި ގޮތުން ހުރި ދެރަކަމާ ކަމަށް ވަނީ. އެހެންވެސް މި ދަތުރުތަކުގައި ނިޒާމަކާ ނުބެލި. ފުރަތަމަ ވެސް ބެލުމުގެ ބާރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ހާސިލުކުރާނީ. މި ގުޅޭގޮތުން ބެލުމުގެ ބާރުތަކާ ނުލާ ކަމަށް ވަނީ ދާދި ވަރަށް ތަފާތު. ދެން ހަމަ އެއާއެކު ގުޅޭގޮތުން ސިވިލް ސަރވިސްގެ ކަންތައްތަކާ މި ތަނުގައި ސިވިލް ސަރވިސްއިން. ސިވިލް ސަރވިސްއިން މި ހިސާބުން ކުރެވޭނީ ސިފައިންގެ ކަނޑައެޅުން. އެހެންވެ ސިވިލް ސަރވިސްއިން ފުރިހަމަ، ޑިވިޝަނަލް ކުރުން ބެލުމަށް ހަމަ ހިނގައިގެން ޓަކައި ނިޒާމު ކަމަށް ވަނީ ސިވިލް ސަރވިސްއިން. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ ސިވިލް ސަރވިސްއިން ބާރުތަކުގެ ރިޕަބްލިކަން ހިސާބު. ޕްރެސިޑެންޝަލް ހާލަތުގައި ބަލަހައްޓާ ވީ ހާލަތުގައި މި ޓަކައިދޭ ކަމަށް. ހަމަ ގުޅިގެން ހުރި ތަނުގައި އެކަށީގެން ދަތުރު ނުކުރަނީ. އެ ޕާރލަމެންޓްތައް މިހާރު ފެނުނީ އިދާރީ ގޮތުން ތަފާތު ހިސާބު. ސިވިލް ސަރވިސްއިން ބަލަހައްޓާ ރިޕަބްލިކަން ސިޔާސީ ގަވާއިދު ބަލަމުން. އެހެންނަމަވެސް ވަނީ. އެހެންވެ ރިޕަބްލިކަނުގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް، ޝާމިލު ހިމެނެނީ ގައުމުގެ ފިޔަވަޅު ގެންދިޔަ ކަމުގެ ފުރުޞަތު ކަމަށް. ތިން ދުވަހަކުން އަޅުގަނޑު ހަމަތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް ނުކުރެވޭ. ދެން އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއާ ގުޅިގެން. އަންހެނުން ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ސަރަޙައްދުތަކުގެ ޚިޔާލު ގަވަރނަންސްގެ އަޅުގަނޑުގެ ތަރައްޤީއަށް ސަލާމަތް އިސްލާމީ ކަމަށް ވަނީ. ފުރުޞަތުތަކާ ގުޅުވައި މި ޢާއްމު ޚިޔާލު ގަވަރނަންސްގެ އަޅުގަނޑުގެ، އެ ޕާޓީ ދަށުންނެވެ. އެ ބަދަލުގެ އިންސާނިއްޔަތު ނުހިމެނޭ މުއައްސަސާއެއް ނުން އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއާ. އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއާ

ވާހަކަދައްކާފިފަ ވެސް ކައުންސިލުތަކާއި ނޫނީ މާއްދާތަކާ ވާހަކަދައްކާފިފަ ވެސް އަލުގަނޑެއް ޖެހުނު ކައުންސިލްތަކަކަށް ނޫނީގެ އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތައް ކުރަނީވެ ކޮން ކަމެއް ކަމެއް. އެހެންކަމަށް ވަންޏާ ޕީއެލްވާ އެ މިނިސްޓަރުގެ ދަރުމައި ޚިޔާ. އެއްވެސް މާއްދާއަކަށް އެނިވެޖެހިގެން ގޮވާޒާ އަސްލު އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީ ދާނުވާ ކޮންދިފާޒުކަން ކަމެއް. އެ ބާރުވެރިކަން އެ ބާރުތެރެވުމުގެ ޖިންސާގެ ގޮތަށް ދޭކޮޅަށް ތަން ހުރަސްއެޅޭނެ ގޮތުގެ ދަށުން ޝުރޫޢު ވިޔާ އެޗް.ޑީ.އާ. އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކުދިކުދި ސިޔާސަތު ސްޕެޝަލް ތަފުސީލު ހިމެނޭ. އެއީ މުޅި ތަރައްޤީގެ ކޮމިއުނިޓީގެ ޕްރޮފައިލް. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ އެ އަންހެނުން ވާނީ ތަރައްޤީއަށް އަސްލުކާ ވެސް. މިހާރު މި ކޮމި ކޮމިޔުނިޓީގައި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާއި، އެއީ ދުއްތާ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާއި ކައުންސިލުތަކުގެ އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތަކާ އެއްބަސް ގުޅުމެއް ނެތް. ގާނޫނީ އެއްބަސް ގުޅުމެއް ނެތް. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއަކުން ޖެހިގެން ޝަކުވާ ވެސް ނުދޭތޯ. އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތަކުން ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއަކަށް ގާނޫނީ ގުޅުމުގެ ތެރެއިން މަސައްކަތްކުރެވޭ ނުކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުން އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް އެކަށައަޅާ ސިޔާސަތުތައް ހުރީ ތަންފީޒުކުރުމަށް ހިނގާ ގޮތަކަށް. އަލުގަނޑެއްގެ ބަޖެޓުސިންގާ އަންހެނުންގެ ތިބޭގައި ހިންގާބަދަލުކުރެ ބައިވެރިވުން ކޯޑުގައި، ބައިވެރު މިނިސްޓަރު ފުލުކުރާއިރުގައި، އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއަށް ޖަހައި ދައުލަތުން ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާއި މި ކޮމިޓީތަކާ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތް. އެކަމަ ބޭޖ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަލުގަނޑެއް ޖެހުނީ ދައުލަތުން ހިންގާނުޖަހާ ޕްރޮޖެކްޓް ނެތި، ހަމަ އެކަނިމެ ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެކަނިމެ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ތަރައްޤީން ހިންގާފަ އަސްލުގައި މި އަންހެނުންގެ، މި ދުވަސްވީ މުޅި ދައުލަތު ހިންގާއިރުގައި ބަދަލުކުރުމާ ސިޔާސަތުތަކާ ދައުލަތުގައި ހުށަހަޅާ އެބަޖެހޭ. އެ ސިޔާސަތުތަކަށް ބަދަލުކުރާ ކޮމިޓީ ކަނޑައަޅާ ގާނޫނީ އެއްބަސްވުމެއް ބަދަލުކުރާތީ ވެސް އެބަޖެހޭ. ދުސްތޫރީ އަންހެނުންގެ ވެސް އެއްބަސްވުމެއް އެބަޖެހޭ. އެހެން ނޫން ކަމަށް ވަންޏާ މި ބޭނުން ގާނޫނީ އަންހެނުންގެ ޖެންޑަރގަ މި ދުވަސްވީގެ 17 ވަރަކަށް ހިންގައިދިނަ އެބަ ޖެހޭ މިގޮތަށް ހުރި ކަނޑައެޅުމެއް. ގާނޫނީ އަންހެނުން ޖިންސީމާދާއި އަލުގަނޑުވުންތަކަށް އެ މި ދުވަސްވީ ދުސްތޫރީ ނުދޭ، ވަރުގަދަކަމާއިއެކު ހިންގާން ކަމަކަށް ނުވެސް. ދުވަސް ސަރުކާރުން މިހާރު މި ހިންގާ ރަށްރަށުގައި ކައުންސިލުތަކުގައި ހަމަ މިހުން ކަމުދާގައި ކުރެވޭގައި އަލުގަނޑެއް ހަމަ ގޮތުގައިވެސް މި ކަމުގައި ކުރެވޭ ކަމެއް ނެތް. މިހުން ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ކަމެއް ނެތި، އެއީ އަލުގަނޑެއް ރިޕޯޓު ބެހޭ ކަމަށް. މިހުން ސަރުކާރުތަކަށް ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅާ އަޅާ ގޮތަކަށް ބައިވެރިކަން ވެސް ހަމަ ކުރެވޭގޮތަށް. ކުރެވޭއިރު އެބަ ހުރި ދިމާވާކަމުގައި ކުރެވޭ ގޮތަށް ގަވާއިދުތަކުގެ ތަރުތީބުކޮށްދޭނެ ކުރެވުމަށް.

ހިނގާފަ. އަޅުގަނޑު މި ދަނީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް އެގޮތަށް ބަދަލުވާނެކަމެއް ވެސް ނޫން މި ދަންނަވަނީ. އެކަމަކު އާދައި ވެސް ހުރި ރަނގަޅު ސިޔާސަތެއް ހުރިއްޔާ އެ ބަދަލުގެން މިހާރުގެ ތަޖުރިބާއާ އެކުގައި ބަދަލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށްއެރީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދިރާސާއެއްގެ ތެރެއިން މި ބައިތައް ފުރިހަމައަށް ހުރިހާ ތި ބޭފުޅުންނާ ހިއްސާކޮށްދެއްވާނަމާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް އޮތްތޯއޭ އެ ސުވާލުކޮށްލަދޭކަމަށް ބަލައި. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްދުއްރަހްމާން.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްދުއްރަހްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަރުޙަބާ އާޒިމާ އުސްތާޛާ. އަޅުގަނޑު އަސްއަލުން ބައިވަރު ސުވާލު އުފެދިއްޖެ އަސްއަލައެއް. ވަރަށް ބައިވަރު އަސްއަލައެއް ނުކުތޭ ވެސް ކުރިމަތިވިއްޖެ ދެން އަޅުގަނޑަށް އެ ފުރުޞަތު ޖުޑީޝަލްސަރވިސް އެ ފުރުޞަތު މަޢުލޫމާތާ ވިދިގެން. މިސާލަކަށް ފުރަތަމަ ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ބާރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ރަޖިސްޓްރޭޝަން ވާހަކަ. މަޖިލީހުގެ ވެރިކަމުގެ ނިޒާމުގައި ވާހަކަ. ދެން އަސްލު ހައިސިއްޔަތު ފޯމުލާވާ ކަމުގެ އިޖުރާއާތު ނޫނޭ. މަޖިލީހު. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ކަނޑައަޅުއްވާ ވާހަކަދައްކާތީ. ދެން އެހެންވީމާ.

އާއިޝަތު އާޒިމާ ޝަކޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޖުޑީޝަރީސިއްގައި އަސާސީގައި އިޞްލާޙެއް؛ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ މެޖޯރިޓީ ޕާޓީއަކަށް ތިބޭނީ މާދު ވަރަށްގެން. އެކަމަކު މެޖޯރިޓީ ޕާޓީއަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ. އެއީ ޙަޤީން ކަމެއް. މެޖޯރިޓީ ޕާޓީއަކީ މިސާލަކަށް މުޤައްރަރުގައި ޕާޓީއާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑު އޮތުމަ ރަނގަޅަށް ވެސް މި ދެންނެވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް އަދި ނިޝާނަކީ އެސްޓެބްލިޝްމަންޓް މި ކޮންމެ ވަރަކަށް ކުރާތީ އަސްލު ބަޔަކާ ހިސާބަކީ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ މުޤައްރަރެއްގައި މިސާލަކަށް ރައްޔިތަކަށް ހިތްވަރުދެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ ނުލިބޭނެއްކަން ހުރިހާ މީހުން، އިސް ރައްޔިތުން، އަންހެނުން މި ރަޖިސްޓްރޭޝަން ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް އަންނަން އެބަޖެހޭ. އަދިއްޔާ ނުޖެ ސުވާލެއް މާދު ވަރަށްގެން އަންނަންޖެހޭނީ. އަދިއްޔާ ނުޖެ ސުވާލެއް. އެހެންވީމާ، އަދުން އެކުލަވައިލެއްވޭ ޖޫރީއެއްގައި އަންނަން

ޖެހޭނެ މި ބައިވެއް. އެހެންނޫނިއްޔާ މައިންބަފައިންގެ އެއީ ހަމަ ތެރަޕިސްޓުން ދެއްކޭ ކޮންމެ
މުޅިތަފާސްހިސާބު ވެސް ދިމާ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލް ކަމަކު ވަކިން ޝައުގު ދަބަލާ ބަލަ. އެހެން އަޅުގަނޑު
މި ފެނުނީ.

އޭގެ މިހާރު ދާއިރާގެ ގޮތުން އަބަދުއަޅާފައި ވާހަކަދައްކަވާލުމުން:

އާދެ! ދެން މިހާރު މައިންބަފައިންގެ ވާހަކަދައްކަވާލުމުން؛ އަޅުގަނޑު އަހާލަން ހަމަ ދެ ސުވާލެއް ކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ.
ހަމަ ވަރަށް ކުރުކޮށް މިހާރު ކޮމިޔުނިޓީއާއި ދެން ކުރިއަށްގެންދާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު މައިންބަފައިންގެ ފޯރިސްއަށް
ވިދާޅުވި 33% އަންހެނުންގެ ކޯޓާ. އެހެންވެ މައިންބަފައިން ތަމްސީލުކުރާނެ އެ ހިއްސާކުރަނީ؟ ދެން އާދައިން ވެސް
އެޕާޓީތަކުން އެއްވެސް ނަޒީރާއެއް ނުލިބުނު ކަމަށް ހަމަ އާދައިން އަޅުގަނޑަށް ފެނުނު. ދެން އަންހެނުންނަށް ވީމަ ވަކި
އިތުރު ޖާގައެއް ހުރަސްހައްޤު އަންހެނުންނަށް ދީ ކަން ތަމްސީލުކުރަން؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭ މި ރޭވުމުގައި
ހުށަހަޅާ ރައްޔިތުންގެ އަންހެނުންނަށް ދިރިއުޅުމަށް ފުރުޞަތު އެ ކަނޑަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުގެ މުޅިދަނޑިވަޅުގައި
އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ. އަޅުގަނޑު މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ވެސް ހަމަ ކައުންސިލަރަކު ވެސް އަންހެން
ބޭފުޅެއް. ހަމަ ސިޓީކައުންސިލް، އަށްޑެވަލަޕް ހިޔާލާއި ފުރުޞަތުވެރިކަމަށް ޓީމެއް އަންހެން ބޭފުޅުން. އެއީ ކުރިން
ގެންދިޔަކަން ވެސް ހުންނަ އަންހެން ބޭފުޅެއް. ދެން ޕަރފޯމްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީގައި ބައިވަރު ގެންދިޔުން
ވެސް ވާހަކަދައްކައިދޭނީ. މައިގަނޑު އަށްޑެވަލަޕްމަންޓް މި ދާއިރާ ވާހަކަވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ހުޅުމާލޭގެ
ހަމަޔައްކަށް 33% ރިޕޯޓަކަށް 20% އަންހެނުން ރިޕްރެޒެންޓް ކަމުގަ ކައުންސިލް އަދި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް ވެސް
ދެކެން. 100% ވެސް އަންހެނުން ހަމަ ވޯޓްކުރާ ހަމަ އިންތިޚާބުގެ އަންހެނުން. އަންހެނުން ވީމަ އެއްވެސް
ކަމަކު ދަށްކަމެއް ނެތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ. ފަހަރެއް އެކަމް ފުރުޞަތުތަކެއް ދެއްކީ އެބަ ގެއްލޭ.
އަންހެނުންތަކާ އިންނަ ޗާގަތަކަށް ފުރުޞަތަކާ ވާރަށްލައިގެން. އެކަމަކު ފުރުޞަތު ޗާގަތަކާ އަންހެނުންނަށް
ވާރަށްލާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދެކެނީ އަންހެނުންނަށް ފުރުޞަތު މި ދޮރު ވެސް އަންހެނުން ގައިގައި
ނުކުތާތަކެއް ދިނުމަށް ހަމަ ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ ބަރަކާ ފަރާތްތަކާއި ފިކުރުގެ ކުރަން ހަމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ދެކެނީ. އެހެންވީމާ، ކައުންސަ އިޝާރާތް ބޭނުންވާ ޕްރިޒަންޓޭޝަނާ އެއްކޮށް ވެސް ދެން މި ޖެހުނީ. އަސާސީ
މައިގަނޑު އަސާސީ ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންނާ ވެސް އަޅުގަނޑާ ވެސް ދިމާވޭ. ހަމަ ގިނަ މީހުންގެ ވިސްނުމަކީ މީއޭ.
ދެން އެއްބައިވަންތަ ރަނގަޅަށް ވާހަކަދައްކާ ވާރަށްލާ ރަނގަޅު މިހާރު ވެސް ނުވާ. ހަމަ އެ ދެކޭ ވެސް އެބަ އާދެ.
މިސާލަކަށް އަންހެނުންނަށް ކައުންސިލަރުގެ އެ ރަނގަޅު އަސާސީ އެއްމެ ކުރިއަށް ފުރުޞަތުދިނީމާ ހުރިހައި ބޭފުޅަކު

ދުރުބަލުމު ނުލިބި އަންނަނިކަން އުބައިޖާ މިއި މިހެން އައިމަ ދުރުބަލުމު ދޭން. މިއީ ވެސް އަސްލު ވަރަށް ބޮޑު ކަނބޮޑުވުމެއް. ދެން އަންނަނިވިގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއަށް ގެޓް ނޯޓް ގެޓް އިނގޭތޯ ސަވާބޭ. އަސްލު މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން؛ ދެން އަސްލު ހަމަ ކައުންސިލުތަކުގެ ގޮތުން ބަލާއިރު 5% އުބަދަ. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ދެން އާދައި އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަމުން. މިސާލަކަށް މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގެ ދަރުމަން، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގެ ދަރުމަން އަންނަނިވިގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީ. އާދުންނަށްދޫކުރާ އަންނަނިވިގެ ހުރިހާ ކަންތައްތަކަށް އުޅޭތީވެ އެ ބާރުލުންދޭން އެ ދަތިތަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުނީން އާއިލާ ބޮޑު ކަމަށް ވެބަލަ އަސްލު ކައުންސިލުތަކުގެ 33% މިހެން ހުރިހާކަމުގައި އަދި އަންނަނިވިއަށް ފާހަގަ އަންނަނިވި ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީއަށް ވެސް އިންސާނަކު ނުލެވޭ. ދީ ބަޖެޓު ހުރި ފޯމު. ދެން އަޅުގަނޑު އަންނަނިވި 33% ހުރިހާ ބަޖެޓުގެ ރިޕޯޓް ނަގާއިރު ވެސް ނުފެންނަ ކަމަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުމެވޭ.

ޖާއިޝަތު ޖާބިރާ ޝަރާފު ވާހަކަދައްކަވުން:

33% އަދި ކައުންސިލުތަކުގެ ބަޖެޓު ކޮށައިދީ ނަމަވީ ނުފެންނަނަމަ. އެދެ މާނައަކީ 33% ހުސްއިފާރާތް ނުވޭ. އެދެ ބަޖެޓަކީ 33% އުނިކުރައްވައިދީ ބަޖެޓުގެ މަދުކަމުގެ ހާލަތުގައި ބަދަލުކޮށް. ދެން ވަޒީ އަމިއްލަ ސޯ. އަދި އާލާ އަންނަނިވިގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީގެ ދުވަ ލިސްޓުވާ އެ މިނިސްޓަރ ބަޖެޓު ދިހައި އެ މިނިސްޓަރ އާންމުކަމަ މަސައްކަތްކުރާ ތަން ދިނުމަ ގައިޑްލައިންސް ދޫކޮށްފައި. އެ ވާކަ ކުރުން މި ދެންނެވީ. ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް، ގަބޫލު.ގެ.ސިޓީކަން ވެސް މަސައްކަތްކުރާނެ ގައިޑްލައިންސް މި ދެންނެވި ނިޝާނާގެ ސްޓޭޓަސްތަކުގެ ތެރެއިން މި ފެން އިން ކުރުވިފައި ހުރި ތަނެއް ނުފެންނަ. ދެ ސަބަބު މައިގަނޑު. އެއް ސަބަބަކީ ދައުލަތުގެ މި ބުނިގޮތު ދައުލަތުގެ ވައިރު ދައުލަތުން މިހާރު އުޅޭއަމި މިނިސްޓްރީއެއް އުނިވެގެންދާނީ. އުނަގަނު މިނިސްޓަރ ވެސް ގޮތްތަ ހުރިހަމަ ތެރެއިން ބައްޓަންކުރިގެން ވަރުގައި އެމި ތަނެއް ނުފެންނަ. ދެން ގަބޫލު.ގެ.ސިޓީއަން ވެސް ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތުތަކެއް އެތެރެއަން ވަންނަ ތަނެއް ނުފެނުނު. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން ގައިޑްލައިންސް ނިމި ކަމަކަށް. ދެން 33% އަންނަނިވިން، ދެން ޖެއްސެވުމަ އަންނަނިވިންނަށް ކާބާއެއް ދޭންޖެ. އަޅުގަނޑު ކަމެއް ހިއެއްޓޭ މިއަދުގެ ކޮމިޓީގެ މަޖިލިސުގައި އެބަ. އެއަށް ޖަވާބުދޭން ބަޔާންކުރެވޭއަށް އަޅުގަނޑު އެއަށް ޖަވާބު އަދުވަށްއަން. އެކަމަކު ދީ ސަލާމު ދިމާ ދުވަހު ދީނަށް އޮޅިގެން. ސަ، ދީ ހަވާ ދުވަހު ދީނަށް ހެދިއްޖެ ދީނަށް. އަދި ހަވާ އަ ދުވަހު ދެ މަހު އޮޅިގެން މާދަ ވެވޭ. ސަ، އަދި ދިވެހި ދީން ވަނަ ބުނުއަކަށް އަދާކުރުން. އަދި

ތިންކު އަ 33% ގެ ގޮތަށް ކުރައްވާފައި އޮތީމަ އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި. އެކަމަކު އެކަމުގެ ނަތީޖާ ފެންނަންވާނެ. އެކަން ވެސް ކުރެވޭނީ ކެޕޭބިލިޓީ.ސިސްޓަމާއި ޓްރޭނިންގާއި ކައުންސިލްތަކާ އެކު ދައުލަތުގެ މި ސިޔާސަތުތައް ވަންނަން ގޮތަކަށް ބައްޓަންކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބައްދަލުވުން މި ކުރިއަށްގެންދަނީ ވަގުތު ކަނޑައަޅައިގެން. އެހެންވީމާ، 11:55ގައި ބައްދަލުވުން މިއަދު ނިންމައިލާނަން. ދެން ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މުޙައްމަދު ނިޔާޝާދު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޔާޝާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ އުސްތާޛާ ޢާޤިލާ. އަޅުގަނޑުގެ އެބަ އޮތް ސުވާލެއް. ދެން ބޭނު ދިރާސާއެއް ކޮށްގެން ހިފައިގެން އައިސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހަޅައިދިނުމުގެ އެއްވެސް ވަރަކަށް ޖާމަދުކަޑި ނިޒާމުން ލިބުނު ކުރިއަށްދާއިރު ނުވަތަ ރަނގަޅަށް އަދިއްސަ ހުރި ތަރައްޤީއެއް މި ގޮތުގައި ދިރާސާއިން ފާހަގަވިތޯ؟ އެއީ އެއްވެސް ވަރަކަށް އަ ކަން ފާހަގަކުރެއްވީތޯ ދެންވެސް ހުށަހެޅިއިރު. ދެން ހިންގުމުގެ ތަޖުރިބާ މި ދިރާސާގައި ކާމިޔާބުކަން ތި ބޭފުޅުން ތަޖުރިބާކުރެއްވިންތޯ؟ ރަނގަޅަށް ގޮސް ބަލިވެތޯ ކައުންސިލްތަކަށް ހިނގާ ގޮތް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ޢާއިޝަތު ޢާޤިލާ ޝަކޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިދެ ހަމަ ގެންދޭ ދަންނަވައިލީން މި ޓެކްނިކަލް ސުވާލަށް، ގޮންޖެހުންތަކާ އަޅުގަނޑު މި ތަނަން މި ކުރަމުންދަނީ. މިސާލަކަށް މިހާރު ހިނގާފައި އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު، އަ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ދުށް ފީޗަރެއް އޮތް ގޮތް. އެހެންވީމާ، ބައިވެސް ލިމިޓް އޮތީމަ އާދެ ވެސް ދެންނެވިން މިސާލަކަށް ޕޮލިސީތަކުގެ ކޮންޓްރޯލް މި ހިނގުމަށް މިގެ ގާތަށް ދެއްކީ. އަ ބަދަލުވާކަން އަޅުގަނޑުކަން ގަވައިދުންނުކުރާ. އެހެންވީމާ، އެޕޮލިސީ ހުރި ގާތަށް ބަދަލުކުރާގެ. އެކަމަކު މި ދިރާސާއެއްގައި ފެއްޓި އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކުރާނެ ޕޮލިސީތަކުން. އެހެންވީމާ، ޕޮލިސީތަކުން، ކޮމިޓީ ރިޕޯޓް އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ބޭނުމެއް ނުވޭ. ވަގުތު ދެން ކަމަށް ފެއްޓި އަޅުގަނޑު މުޅި ޖާމަދުކަޑީ ކޮމިޓީ ވެސް އަސްލު ހިއްސާކޮށްލާނަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާ ހަދައި އިޖުރާ ދިރާސާއެއް ކަމަށް ވަނީ ސިޔާސީ ކައުންސިލްތަކާ ވާހަކަދައްކާށެ. މިއަދުންނާ ވާހަކަދައްކާށެ. ގާނޫނު އޮންނަގޮތް ބަލާށެ.

އަދި އެހެނިހެން ޓްރޭނިންގްތައް ވެސް ބަލާނެ. އެއީ މީގެ ޑޮކިއުމެންޓްރީއަކީ. ދެން ޑޮކިއުމެންޓްރީ ޕްރޮޑިއުސް އަސްލު ޝެއަރކޮށްލަފާނަން. ބޮންބަ ދީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ އަލިޝާން.

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަލިޝާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ އުސްތާޛާ ޝާހިމާ ސަޢޫދު. އަޅުގަނޑު ވެސް ދެން ހަމަ ދެންމެ މި ހުށަހަޅުއްވާލެއްވުން ދަސްކޮށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ހިތަށް ސުވާލުތަކެއް އަރާ ހިނދު. ދެން އުސްތާޛާ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރައްވި މައިންބަފައިންގެ ބައިވެރިވުން މިގޮތަށް ކުރެވޭތޯ. ދެން އެގޮތަށް އުސްތާޛާއަށް ފާހަގަކުރެވޭ ޕޮލިސީއަކާއި އެ ކަމަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އުސްތާޛާއަށް ފާހަގަކުރެވޭ ސަބްޖެކްޓްތަކެއް، ބައްލަވައި ގޮތް އެއީ އަޅުގަނޑުގެ އެއް ސުވާލަކީ.

ޢާއިޝަތު ޝާހިމާ ސަޢޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް އަސްލު ފާހަގަކުރެވޭ ސަބަބުތަކެއް ދަންނަވައިލާނަން. ކުރީގައި ވެސް ދެންނެވިހެން ޕޮލިސީ ކޮންސެޕްޓްތަކަކީ ރައްޔިތުންނަށް ހުޅުވާލުމަށް ދާން ހެދި ބަހުސްބަސް. ނުކުތާތަކެއް އެސޯސިއޭޝަން ނޫން އެއީ. ސިޔާސަތު އެކުލަވައިލާ ބަސްއެއް ވެސް ނޫން. ގާނޫނު ހަދާ ބަސްއެއް ވެސް ނޫން. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ ރައްޔިތުންނަށް ހުޅުވާލުމަކީ ބަސްބަސް ކަމަށް ވަންޏާ އެ ބަސްބަސްގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ނިޒާމް ހާޒިރުކުރަން ޖާގައެއް އޮންނަނީ.

ކޯސް އެކަޑެމިކް ދަރިވަރުން. ބެލެނިވެރިން މިސާލަކަށް ކުރުކޮށް ވާހަކަދެކެވޭ ހިނދުގައި.
އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރި ބެލެނިވެރިން ތަފާތު މިސާލަކަށް ސްކޫލްތަކުން ދަށުން ބުނެދޭ ހިސާބަށް ނުވާ ހަމަ ކަމަކަށް ވަޒަން ބުނެ ހުރި ޙާލަތުގައި، ދަރިވަރުން ބެލެނިވެރިން އަޅުގަނޑުމެން އަށް ރައްކާތެރި ކުރަން ޖެހުން މިއީ.
އަޅުގަނޑު ދިރާސާކުރި އެއް ބެލެނިވެރިޔަކު ދިރާސާގެ ހިނދުގައި ކުރުކޮށް މިސާލަކަށް ދެކޭ ބެލެނިވެރިއެއް މިއީ.
ސިޔާސީ ބެލެނިވެރިއެއް ދެކޭ. މަދަދު ކުރެވޭ ބެނިފިޓް ހޯދައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ކުރިއަށް ނަގާ.
ބެލެނިވެރިން އެހީތެރިކަމާ ދޭނެ. އަޅުގަނޑުގެ ރުއިންކުރު ކަހަލަ މި ލަފާދަން ކުރިއަށް ދާނެ އަދިވެސް
ކުރިއަށް ނަގާނެ. އެއްގޮތަކަށް ދެކޭތީ ފަދަ ސަރުކާރާ ތަނަވަސް ކުރި އެދޭނެ ސިޔާސަތު ރައްކާތެރިކޮށް ނިމުނު

އެއީ. އެހެންވެއްޖެއްޔާމުން ޖެހޭނީ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ބާޠިލްވާން. ސިޕޭސްއަށް ރަޖިސްޓްރޭޝަން ބާޠިލްވާނެޔޭ. ޑައިރެކްޓަރީ ޖު ކުއްސޮސަން، ކޯބައިހެ ރަށްދުވަހަކީ އިންގިރޭސި. ވަބީ އެވަރު އިބީ ކޯންގެ ކަމެއް ކުރިއަރާސް ޑިމޮކްރެޓިކް ރަޖިސްޓްރޭޝަން އެސްސަސްޖޭސް އިންގޭސި. ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފަހަރުކަތް ސޯޝަލްއިންޓަރވެންޝަން. ޑިމޮކްރަސީ ގެނައީ ފެށޭ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްކުރީ. އެކަމަކު އެއާއެކުގައި ޕާޓީ-ބައިމުކުރި ބިނިއްޔާ އެތެރެއިން ޕާޓީތަކުގައި ފެށޭ މި ދާއިރާގެ ސިޔާސީ، އެޖެންޑާތަކެއް ސިޔާސީ ބިނިއްޔާމުން މައިނޯރިޓީ، ބިލުތަކަށްދިނުމާއި މި ޕާޓީގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ގައިޑްލައިން ޖަރީމާ ދާދިފަހުން ވެސް ޕާޓީތަކަށް ހާސިލްވާނެ ދިޔަ ބަދަލުތަކުގެ މަސައްކަތް ބާބެއް އެދިނަ ސިއްރުން ހަދާލީ ތަދުވާގެ. އެކަމަކު މިހާރު މި ފެންނަ ވަރަށް މިކަސީ ޕާޓީތަކުގެ ފަރާތުން ޑޮލަރު އަސްލު ބާރުބަޔާ. ޖުލައި ވަރުގަދަ ސިޔާސީ ބިލުތަކުގެ ޢަމަލު ދީފައި މި ކުރަނީ ކަމަކާ އެއްކަލަ ޕާޓީތަކުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ބަޔަކުންގެ ގަޑިތަކުން ބަރާބަރު ކަނޑާ ވަރަށް މުހިއްމު މި ފެށުނު ކައުންސިލްގެ ކުރިއަށް ޖަހަނީ މަޢުލޫމާތު އެކަމަކު ޕާޓީގެ މި ނިޝާން ބާޔަކަށް އެއްކަލަ ބަދަލުވާނީ.

ހެންވޭރު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! ޝުކުރު ތި ސުވާލާ ދެމެހެން ޝުކުރު އަދި އިތުރު ސުވާލާއާ ޝުކުރު އަރުވަން. އަސްލު ބަޖެޓުތަކުގައި ކައުންސިލްތަކުން ހިނގުމުން، ކައުންސިލުތަކަކީ ޚުދުމުޚްތާރު ތަނެއް. ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް އަސާސީ ޚުދުމުޚްތާރު ފުރިހަމަކޮށްދިނުމާއި ޚިދުމަތް މުއައްސަސާއެއް ކައުންސިލްތަކަކީ. ދެން ކައުންސިލްތަކުގެ ހިންގުމުގެ ނިޒާމު ތަރައްޤީކުރުމަށް އޮންނަ ގޮތުން ވަނީކަމަ އަސްލު ކައުންސިލުގެ އިދާރީ މި ހިންގުމުގައި ޒިންމާދާރުވުން މި ބައިވެރިވުމާ އަންނަ ވާހަކަ އާ ކައުންސިލުއާގެ ރައީސްއާ ދޫނީ މާލީގޮތުން. ފިޔަވަޅުއް ކައުންސިލުތައް ވެސް ތާއީދުކުރާ ދޫނި ގެ ފުރުޞަތު މާލީ. ރަނގަޅު ކައުންސިލްތައް ވެސްއީޖާ ރަނގަޅު ކައުންސިލު ރައީސް ދޫނި ނަގައިބާ ރައީސް. މި ދަ ބަޖެޓުން އަސްލު ގާނޫނު ޒިންމާގައި އިދާރީ ޒިންމާ ހިންގުމުގައި. ދެން މި ހުސްނަސް އިދާރީ ޒިންމާ އެހެނިހެން ކަންކަން ކުރުމުގައި މި ހުސްނަސް ސިޔާސީ ޖަވާބުދާރީ އަސްލަކަށް ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަސްލު ކައުންސިލުގެ އިދާރީ ހިންގުމުގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީކުރެވޭގޮތަށް ޒިންމާ. ދެން ކައުންސިލަރުންގެ ޒިންމާގައި އިންތިޒާމާއި ފުރުޞަތުތަކުގެ ބަޖެޓުތަކުގައި މާޅޭ ރަށުގެ ނޫޅޭ. އަސްލަކަށް މި ބައިވާ ކައުންސިލު ޖަވާބުދާރީ، މި ކޮންމެ ފަރާތެއްގެ ގާނޫނުން ފާޑުވިސްނާތަކުގައި މި ބާރުވާ ކައުންސިލު ޖަވާބުދާރީ މި ކައުންސިލުގެ ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި އެ ކައުންސިލުބަރުންގެ ބައިވެރިވުން އެކަނި މި ޤާނޫނީ. އާދޭ އިދާރީ އިދާރީ ކަމެއްގައި އަސްލު ކައުންސިލު، އިދާރީގޮތުން ކައުންސިލުން މި ފުރުޞަތު ހުށަހަޅައި ކަމުގައި ވިސްނާ ނުހި

އެހެން ކަމުގައި ވިޔަސް ޢަމަލީގޮތުން އެ ބާރުތަކުގެ ބައިވެރިވުމެއް ނުނިކުންނަކަމަށް މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަސްލު ވީ ޤާނޫނީ ގޮތުން މިހާރު އެކިއެކި ސަރުކާރުތަކާއި އެ ކަންކަމުގެ ހާއްސަ ބާރުތަކާ ކައުންސިލްތަކުގެ މި ކަރަދާ ކަންކަމުގައި ރަނގަޅުކަމަށް ބައިވެރިކުރުމުގެ އަސްލު ދިނުމުގެ އާދައިގެ މި ވާހަކައިގައި މި ހާލަތުގެ ބޮޑުކަމަށް؟ ސުވާލުކުރީމާ.

އާއިޝަތު އާޒިމާ ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަދަލެއް ގެނެސްދޭނެ ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރެއް ގޮނޑިޔަށް. އެހެންނޫނިއްޔާ މައްސަލަ ހައްލުއެއްނުވާނެ. އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި އިސްލާހު. އެހެންވީމާ، މި ދެންނެވި ޤަވާއިދު ވެސް ގޮތްތެރޭގައި ވަރަށް ބޮޑު ދުރާލާގޮތުގައި އޮތް ބާބެއް. އަޅުގަނޑު އިސްލާހު މި ކައުންސިލްތަކުގެ ބޭނުމާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާ ދިމާލަށް. އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ގޮތުގައި ކައުންސިލްތައް ދަމަހައްޓާ ގުޅުން. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާ ބަދަލެއް އަސްލު ގުޅުން ރަނގަޅު ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. އަޅުގަނޑު ކައުންސިލްތަކާއި ކައުންސިލަކީ އަމިއްލަ އިސްތިއުފާދީފައި ކައުންސިލަށް ދިޔައީ ނޫން. ފަހަރެއް ވެސް ކައުންސިލްތަކުގެ ބާރު ދިނުމާއި ކައުންސިލްތަކުން ހިންގުމަށް. ހިތްހަމަޖެހިފައި ނުވާނެ ރައްޔިތުން މި ވާހަކަ ދައްކަނީ.

މިސާލަކަށް ސިޓީ ކައުންސިލް ހިންގައިދޭ ހަމަޖެހުން އެއްވަރަށް ބާރުގެ ޖަލްސާގައި ވެސް ކައުންސިލްތަކުގެ ދުވަހުން ގާނޫނީގޮތުން. އެހެންވީމާ، މި ދެންނެވި އެ މުޅި ރައްޔިތުން ހިންގާ ދަރުބާރު އެބަޖެހޭ ވިސްނައިލާފައި އަސްލު ކޮން ކަމެއް ނަގާ ބޭނުންވާ މި ހާލަތު. ކައުންސިލްތައް މި ދަރުބާރުގައި. އެއާ އައްޔާމުން އެބަޖެހޭ ރައްޔިތުން ބަދަލުވާން. މިސާލަކަށް ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑުކަމުން ވިސްނާ ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުގައި އެބަ ހުރި ދަރުބާރު ބޮޑުވާ ވިއްކާލާފައި ދެން އެ ބޭނުން ވީފަހުން ފެނޭތަން. އަޅުގަނޑު އެ ބޮޑު ތަކެތި ކަމަށް ވަރަށް ދެރަކަމާއި ނުލިބޭ ދަރުބާރު ބައިސްކޯފްގެ ކައުންސިލްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން. ދުވަސް ވަނީ އަދިއާދެ ސަލާމްކުރެ. އެހެންވީމާ، މުޅި ހިސާބުގެ ދުވަސްވެފައި ހުރިހާ ތަނެއް މި އެއްބަސްވުމެއް ވަރަށް ބޮޑަށް. އެހެންވީމާ، މި ވިސްނުވާހަކަ ރައްޔިތުންނަށް އެހެނިހެން ކައުންސިލްތަކުން ހިންގުން ކައުންސިލް ވަރަށް ކައުންސިލުގައި ވެސް އެންމެންނަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެހީ އޭގެ ތަކެތި ކައުންސިލް ކައުންސިލްތަކުގައި މިސާލަކަށް އަދަދުގެ ޖުމްލައަށް އެންމެންނަށް ނޫނީ ދަރުބާރު ޖުމްލައަށް އެންމެންނަށް. އެހެންވީމާ އެ ޖުމްލައަށް ވެސް ވަކި ގޮތަކަށް އެންމެންނަށް އެއްގަމުގެ ވަންޏާ ހިތްހަމަ. ޝުކުރިއްޔާ، އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު މި ބަހުސް މާ ބޮޑުވާނެ އަސްލު. މިއީ މާބޮޑު ކައުންސިލްގައި.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، އިތުރު މެންބަރަކުގެ ސުވާލެއް ނެތް ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ޢާއިޝަތު ޢާލިމާ ޝަކޫރު ވަޑައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ތި ދެއްވި މަޢުލޫމާތުތަކަށް ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ނަންފުޅުގައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން އިނގޭތޯ. އާދެ!

ޢާއިޝަތު ޢާލިމާ ޝަކޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭފުޅުންނާ ހިއްސާކުރި އެންމެ ބޮޑު ބޭނުމަކީ މި ދިރާސާ އަޅުގަނޑުމެން އާންމުކުރާނަން ވަރަށް އަވަހަށް އިންޝާﷲ. އެހެންވީމާ، އާންމުކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވީ މި ބޭފުޅުން މި އެޖެންސީތަކުގަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހެޔޮ ނިޔަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިންޑިންގްސް މި ބޭފުޅުން ހިއްސާކުރަން ބަދަލެއް ގެންނަވަން އުޅުއްވާތީ. އެހެންވީމާ، މިއީ އާންމުކުރާއިރުގައި ދެން ހުރި ބާބަޔެއް ވެސް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ ކަންނޭނގެ އަސްލު ދެއްތޯ. ތެންކް ޔޫ ވަރަށް ބޮޑަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނަން އެހެންވީމަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް. ޝުކުރިއްޔާ.